

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan pdf).

Viite:

Salo, V., & Knuuttila, T. (2022). Ikääntyneiden hoitotyötä simuloimalla valmistaudutaan hoitotyön erilaisiin haasteisiin. Teoksessa M. Salminen-Tuomaala, & S. Saarikoski (toim.), *Hyviä simulaatio-opetuskäytänteitä ja -kokeiluja sosiaali- ja terveysalalla* (s. 134–140). (Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 169).
Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022040426843>

IKÄÄNTYNEIDEN HOITOTYÖTÄ SIMULOIMALLA VALMISTAUDUTAAN HOITOTYÖN ERILAISIIIN HAASTEISIIN

Virpi Salo, KM, TtM, lehtori
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Tarja Knuuttila, TtM, lehtori
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

1 JOHDANTOA

Suomessa ikääntyneiden osuus väestöstä lisääntyy edelleen ja ihmiset elävät yhä vanhemmiksi. Tämä sama trendi näkyy myös kansainvälisesti (Hsu ym. 2019, s. 85). Tilastokeskuksen (2021a) mukaan 100 vuotta täyttäneiden ja tätä vanhempien henkilöiden määrä oli vuoden 2020 lopussa 1 038 henkilöä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Suomen kuntaliitto ovat tuottaneet iäkkäiden ihmisten palvelujen kehittämiseksi ja arvioinnin välineeksi palvelujen laatusuosituksen, jonka tavoitteena on turvata hyvä ikääntyminen ja olennaiset palvelut ikääntyneille (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2020).

Hoitotyön opiskelijoille (sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat) on Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kolmen opintopisteen kokonaisuus gerontologista hoitotyötä, joka sisältää myös geriatrian. Teoriaosuuden jälkeen opiskelijat menevät käytännön harjoitteluun. Usein ikääntyneiden hoitotyön harjoittelun oppimisympäristöinä ovat kotihoito, asumispalveluyksiköt sekä perusterveydenhuollon tarjoamat eri osastot, joissa hoidetaan ikääntyneitä. Useat hoitotyön opiskelijat tekevät opintojensa ohella samanaikaisesti työtä ikääntyneiden hoitotyön parissa, koska opinnot mahdollistavat työssä käymisen opintojen ohella. Olisi toivottavaa, että valmistuttuaan sairaanhoitajiksi, he innostuisivat kehittämään ikääntyneiden hoitotyötä.

Ennen harjoitteluun menoa gerontologisen hoitotyön opiskelijat osallistuvat simulaatiopäivään, jota on toteutettu eri ammattikorkeakoulujen kesken yhteissimulaatiopäivänä Teamsin viestintä- ja yhteistyöalustan välityksellä. Tätä yhteissimulaatiopäivää on toteutettu jo yli kahden vuoden ajan. Ensimmäiseen yhteissimulaatiopäivään osallistuivat aluksi Seinäjoen ja Satakunnan ammattikorkeakoulut. Jatkossa mukaan ovat tulleet muun muassa Tampereen, Hämeen, Lapin ja Turun ammattikorkeakoulut sekä muutamia toisen asteen oppilaitoksia, esimerkiksi SataEdu. Opiskelijat ovat kokeneet simulaatiopäivät mielekkäinä ja samalla he ovat nähneet, kuinka muissa ammattikorkeakouluissa toteutetaan simulaatioita ikääntyneiden hoitotyössä. Simulaatioihin on otettu mukaan hyvinvointiteknologiaa, joka tuo vaihtelua ja lisää mielekkyyttä opiskeluun. Opiskelijoille on simulaatiopäivän jälkeen lähetetty sähköpostitse Webropol-kysely, jossa on kysytty simulaatiopäivän toteutumiseen ja oppimiseen liittyviä asioita. Tässä artikkelissa kuvataan ikääntyneiden hoitotyötä sekä simulaatiopäivien toteutusmuodoista verkkovälitteisinä yhteissimulaatioina.

2 IKÄÄNTYNEIDEN HOITOTYÖ

Elinajanodote ja ikääntyneiden määrä kasvaa. Tilastokeskuksen (2021b) mukaan vuonna 2020 syntyneiden poikien elinajanodote on 79 vuotta ja tyttöjen 84,6 vuotta. Elämme siis yhä vanhemmiksi. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että ikääntyneiden hoitotyö saataisiin kiinnostavammaksi ja mielekkäämmäksi yhä enenevän hoitajapulan täyttämiseksi. Useissa medioissa hoitotyötä kuvataan raskaana ja huonosti palkattuna. Alalle toivotaan hakeutuvan innostuneita ja motivoituneita opiskelijoita. Tärkeää ikääntyneiden kohtaamisessa on olla empaattinen, vuorovaikutteinen ja läsnä oleva kuuntelija, kuten muussakin hoitotyössä. Sairaanhoidajien eettiset ohjeet on päivitetty keväällä 2021 (Sairaanhoidajat, 2021). Niiden mukaan sairaanhoidaja on hoitotyön asiantuntija, joka edistää ja ylläpitää terveyttä, ehkäisee ja hoitaa sairauksia sekä lievittää kärsimyksiä. Iäkkäiden hoitaminen vaatii ammattitaitoa ja hyvää osaamista. Kiljusen (2019) mukaan iäkkäiden hoito hoitokodeissa vaatii monenlaista osaamista, kuten eettistä osaamista, vuorovaikutusosaamista, yhteistyöosaamista, kliinistä osaamista, iäkkäiden hyvinvoinnin edistämisen osaamista, ohjausosaamista sekä johtamis- ja kehittämisosaamista.

Ikääntyneiden hoitotyö on kolmen opintopisteen kokonaisuus, jossa aiheina ovat osaaminen ikääntyneen hoitotyössä, ikääntyneen toimintakyky, mielenterveys, lääkehoito, saattohoito, kotona asumisen tukeminen sekä erilaiset ikääntyneet asiakkaana. Näissä sisällöissä käydään läpi ihmisen biologista, fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista vanhenemista. Hoitotyön opiskelijat tekevät teoriaopintojen jälkeen viiden viikon harjoittelun, jossa omaishoitajuuden näkökulmasta tehtävänä on harjoittelun yhteydessä toteutettava omaishoitajatehtävä, jossa opiskelija toimii tietyn ajan omaishoitajan sijaisena. Nämä edellä mainitut gerontologisen hoitotyön sisällöt ovat erittäin hyviä aiheita simulaatioihin.

3 SIMULAATIO-OPETUS VALMISTAA KÄYTÄNNÖN HOITOTYÖHÖN

Simulaation avulla voidaan jäljitellä todellisia hoitotyön tilanteita (Blomgren, 2014, s. 2239). Niiden avulla voidaan parantaa hoitotyön opiskelijoiden tietoa ja asennetta ikääntyneitä kohtaan (Bamakan ym., 2021, s. 1). Ikääntyneen hoitotyön verkkovälitteisissä simulaatioissa on hyödynnetty ammattikorkeakouluissa olevia simulaatiotilojen kotihoitoympäristöjä tai älykoteja (Seinäjoen ammattikorkeakoulu, 2020), joissa on voitu kohdata asiakas omassa kodissaan. Verkkovälitteisenä simulaatiopäivänä skenaarioita on ollut kaksi ja niiden välissä on ollut aiheina teknologiaan tutustuminen, esimerkiksi älykodissa tapahtuva toiminta tai pelillistäminen. Rooleissa ovat useimmiten olleet hoitotyön opiskelijat, mutta joissakin skenaarioissa on mukana rooleissa myös hoitotyön opettaja.

3.1 Skenaarioon valmistautuminen

Hoitotyön opiskelijoille lähetettiin sähköpostitse noin viikkoa ennen simulaatiopäivää siihen liittyvä materiaali skenaarioineen. Skenaarioita oli kaksi, jotka oli suunniteltu toteutettavan monipuolisesti. Opiskelijoista kysyttiin vapaaehtoiset esittäjän rooleihin. Skenaarioissa he saivat toimia hoitajatyöparina. Lisäksi asiakkaan kotona oli aina perheenjäsen, joko puoliso tai sukulainen. Muut opiskelijat olivat arvioitsijan rooleissa ja he arvioivat toteutuksen vuorovaikutusta, asiakkaan kohtaamista ja hoitotyön taitoja. Ennen skenaarion aloitusta kerrattiin simulaatio-opetuksen tavoitteet. Esiintyjän rooleissa olevat saivat

valmistautumisaikaa noin 20–30 minuutin ajan. Sillä aikaa arvioitsijat kertosivat etukäteen lähetettyjä materiaaleja. Simulaatioon osallistuville kerrottiin etukäteen, että simulaatioissa saa toimia turvallisesti ja luottamuksella.

3.2 Simulaatioiden toteutus

Simulaatiot toteutuivat niille rakennetuissa ammattikorkeakoulujen simulaatioympäristöissä. Ensimmäinen skenaario oli diabetesta sairastavan miehenkilön säärihaavan hoitaminen. Tässä skenaariossa tavoitteena oli, että opiskelijat osaavat huomioida kotona asuvan ikäänntyneen diabeettisen haavan hoidon ja siihen liittyvät tarpeet. Haavanhoidon suunnittelussa huomioidaan hoito kokonaisvaltaisesti, koska haavan paranemiseen vaikuttavat hyvin monet eri tekijät. Diabetesta sairastavan henkilön haavainfektiossa opiskelijan tulee huomioida haavan paikallisoireet kuten kuumotus, punotus, turvotus, kipu ja kosketusarkuus. Tärkeä tilan arvioimisen keino on lämmön mittaaminen, jolloin voidaan päätellä, onko kyseessä kliininen bakteerien aiheuttama haavainfektio. Samoin mitataan P-C-reaktiivinen proteiini (P-CRP), joka kertoo maksasolujen tuottaman valkuaisaineen, jonka määrä suurenee 6–12 tunnissa tulehduksen alusta (Tunturi, 2021). Lisäksi opiskelijan tavoitteena oli huomioida potilasturvallisuuden edistämisen menetelmä ISBAR, joka mahdollistaa tarvittavan tiedon raportoimisen potilaasta tiiviissä, selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa puhelinkeskustelun aikana lääkärille (Duodecim Terveyskirjasto, 2021). ISBAR muodostuu sanoista tunnista (Identify), tilanne (Situation), tausta (Background), nykytilan arviointi (Assessment) ja toimintaehdotus (Recommendation) ja tämän kielen ymmärtää jokainen hoitotyötä tekevä henkilö (mt.). Kolmantena tavoitteena oli bakteeriviljelynäytteen ottaminen haavalta. Hoitotyön opiskelijat tutustuivat ennakkoon annettuihin bakteeriviljelyn ottamiseen ja säärihaavan hoito-ohjeisiin liittyviin materiaaleihin, jotka oli heille lähetetty sähköpostitse ennen simulaatiota.

Toisena skenaariona oli alkoholia liikaa käyttävän naisasiakkaan kohtaaminen kotihoidossa. Tässä skenaariossa oppimisen tavoitteena oli alkoholin liikakäytön puheeksi ottaminen asiakkaan ja hänen läheisensä kotona ja liikakäytön vaikutukset asiakkaan terveyteen sekä

hänen puolisonsa hyvinvointiin. Tärkeää oli osata arvioida asiakkaan ja tämän läheisen tilanne elämänhallinnan näkökulmasta. Tilanteessa opiskelijan tuli osata ohjata asiakasta sekä hänen läheistään arjen selviytymisessä. Opiskelijoille oli jaettu ennakkomateriaalit tutustumista varten, muun muassa puheeksi ottamiseen materiaalit, huoli-ilmoitus sekä ohje lähisuhdeväkivallan tunnistamiseksi. Opiskelijat voivat täyttää tilanteesta Audit +65 -kyselyn, jonka tarkoituksena on ottaa huomioon alkoholin käytön vaikutukset (Mielenterveystalo.fi, i.a.).

3.3 Simulaatioiden jälkipuinti

Jälkipuinti käydään yhteisesti simulaation jälkeen reflektiutilassa (Kuva 1). On tärkeää, että osallistujille kerrotaan, että kaikki keskustelu käydään luottamuksellisesti eikä asioita kerrota muille. Lisäksi tärkeä keskustelun aihe on, mitä skenaarioista opittiin ikääntyneen hoitotyöstä. Blomgrenin (2015, s. 2239) mukaan hyvin valmisteltuun simulaatioon kuuluu palautteen antaminen (debriefing). Tarkkailijoiden roolissa olevat opiskelijat analysoivat eri henkilöiden toimintaa ja antavat kehittämisideoita palautekeskusteluissa.

Kuva 1. Reflektiutilassa opiskelijaryhmä opettajineen (kuva: Virpi Salo 2020).

4 LOPUKSI

Seuraavat ikääntyneen hoitotyön verkkovälitteiset yhteissimulaatio-päivät toteutuvat maaliskuussa ja toukokuussa 2022. Toiseen näistä osallistuu myös Seinäjoen ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelijaryhmä, jolla on silloin opetukseen aikataulutettu gerontologinen hoitotyö. Opiskelijat ovat nähneet, kuinka eri ammattikorkeakouluissa simulaatiot toteutuvat, samalla myös opettajat ovat voineet jakaa keskenään tietotaitoa. Tämä on auttanut muun muassa teoriaosuuden sisältöjen suunnittelussa. Mukaan on otettu Hoitotyön tutkimussäätiön hoitosuosituksia tai näyttövinkkejä. Näistä yhtenä näyttövinkkinä on ollut kotona asumista tukevien kotikäyntien vaikutus ikääntyvien toimintakykyyn (Jylhä ym., 2015), koska simulaatiot ovat pääosin toteutuneet kotihoidon ympäristöissä.

Jatkossa simulaatiot voisivat laajentua koskemaan esimerkiksi ikääntyneiden akuuttihoitotyötä, mielenterveyden osaamista, kaltoinkohtelua, turvattomuuden tunteita, muistisairauksia sekä ravitsemukseen liittyviä aiheita. Nämä edellä mainitut sisällöt ovat olleet perinteisesti gerontologisen hoitotyön teorian aiheina. Jatkotutkimuksena voisi toteuttaa yhteissimulaatioita koskevan Webropol-kyselyn yhteissimulaatioon osallistuville opettajille ja selvittää, mitä mieltä he ovat verkkovälitteisestä yhteissimulaatiosta opettamisen näkökulmasta.

LÄHTEET

Bamakan, Z. M., Nasiriani, K., Madadzadeh, F., & Keshmiri, F. (2021). Effect of an aged wearing suit on nursing student's knowledge and attitude. *BMC Nursing*, 20, 145. <https://doi.org/10.1186/s12912-021-00668-2>

Blomgren, K. (2015). Simulaatiot – melkein leikkiä, melkein totta. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim*, 131(23), 2239–2244. <https://www.duodecimlehti.fi/duo12860>

Duodecim Terveyskirjasto. (30.8.2021). ISBAR-raportointimenetelmä. Teoksessa *Lääketieteen sanasto*. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt04184>

Hsu, M. H. K., Ling, M. H., & Lui, T. K. (2019). Relationship between gerontological nursing education and attitude toward older people. *Nurse education today*, 74, 85–90. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.12.007>

Jylhä, V., Holopainen, A., & Voutilainen, P. (2015). *Kotona asumista tukevien kotikäyntien vaikutus ikääntyvien toimintakykyyn* (Näyttövinkki 2/2015). Hoitotyön tutkimussäätiö. <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/03/nayttovinkki-2015-2.pdf>

Kiljunen, O. (2019). *Care home nursing professionals' competence in older people nursing* (Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in health sciences 492) [Väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto]. eRepo. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2949-5>

Mielenterveystalo.fi. (i.a.). *Audit-kysely yli 65-vuotiaille*. https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsearviointi/Pages/AUDIT_yli_65-vuotiaille.aspx

Sairaanhoitajat. (2021). *Ammattietiikka ja kollegiaalisuus*. <https://sairaanhoitajat.fi/ammatti-ja-osaaminen/kollegiaalisuus-ja-ammattietiikka/#>

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. (17.6.2020). *Valmistunut SeAMK Älykoti tutustuttaa sote-alalla toimivia hyvinvointiteknologiaan*. <https://www.seamk.fi/valmistunut-seamk-alykoti-tutustuttaa-sote-alalla-toimivia-hyvinvointiteknologiaan/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. *Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi: Tavoitteena ikäystävällinen Suomi* (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 29/2020). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5457-1>

Tilastokeskus. (31.3.2021a). *Findikaattori: Väestön ikärakenteen kehitys*. <https://findikaattori.fi/fi/81>

Tilastokeskus. (22.10.2021b). *Kuolleet* (Suomen virallinen tilasto (SVT)). <https://www.stat.fi/til/kuol/index.html>

Tunturi, S. (15.3.2021). C-reaktiivinen proteiini (P-CRP). Teoksessa *Laboratoriotutkimusten tulkinta*. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/snk03052>